

آلبروبلو؛ شهر کارتونی افسانه‌ای

سر کی در شهری با مزه و شگفت‌انگیز با کلبه‌های سنگی کله‌قندی در ایتالیا که ساخته قرن ۱۴ میلادی است و در میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده و آشنایی با چند نمونه مشابه

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

چهارشنبه • ۱۷ خرداد ۱۴۰۲

۱۸ دی القعد ۱۴۴۴ • ۷ ژوئن ۲۰۲۲

شماره ۲۱۲۴۹

۲۴۴۹

اکرم انتصاری | روزنامه‌نگار

پرونده

شهر «آلبروبلو» در ایتالیا را انگار از روی کارتون‌ها ساخته‌اند؛ با مزه، تخیلی و شگفت‌انگیز. شهری کوچک با حدود ۱۵۰۰ کلبه سنگی سفیدکاری شده و سقف‌های مخروطی که به «ترولو» معروف است و اگر تعدادشان زیاد باشد به «ترولی» شناخته می‌شوند. در آلبروبلو همه چیز کارتونی پیش می‌رود. این شهر پر از راه‌های پیچ در پیچ و شیب‌دار است. مسافران این شهر می‌توانند در کوچه پس‌کوچه‌های سنگ‌فرش شده، قدم بزنند، در میان خانه‌های با مزه شهر عکس بگیرند، هنگام پیاده‌روی با فروشنده‌هایی مواجه شوند که همه طول و عرض مغازشان به اندازه یک خانه کله‌قندی است و شاید به اندازه یک ویتترین کوچک چوبی جلوی مغازه که با گل‌های رنگی محاصره شده است. شاید در یکی از همین گشت‌وگذارها با آدم‌هایی مواجه شوند که ترولوهای کوچک «خانه»شان است یا در مواجهه با این کلبه‌ها در این محله احساس غول‌پیکر بودن کنند. کسانی که آلبروبلورا از نزدیک دیده‌اند، می‌گویند کلبه‌ها هم‌اندازه نیستند، اما همه یک دست و یک شکل‌اند و همین تضاد، شهر را دیدنی‌تر و مینیمال کرده است. به نظر، آلبروبلو یکی از شهرهایی است که حرف‌های زیادی برای گفتن دارد و می‌تواند روح ره‌عابری را تازه کند. از آن دسته شهرهایی که وقتی مسافری با به آن‌جا می‌گذارد تا مدت‌ها با منظره‌های دلپسندی که دیده‌است، خاطر‌پنازی می‌کند. اگر می‌خواهید قصه آلبروبلو و مردمش را بدانید، پرونده امروز زندگی‌سلام فرصت خوبی است که با این شهر کارتونی و تاریخی آشنا شوید.

افسانه‌هایی درباره تاریخچه شهر سفید سنگی

دایمی در این شهر را ممنوع کرده بود تا جنگل، سبز و بزرگ بماند. کشاورزان اجازه داشتند خانه‌های کوچکی برای زندگی حین کشاورزی بسازند، به شرطی که در آن از هیچ ملاطی استفاده نکنند. به همین دلیل ساخت خانه با سقف‌های سنگی مخروطی و تخته سنگ‌های آهکی در این شهر کوچک آغاز شد و ترولوها به عنوان پناهگاه و انبار مزرعه‌ای موقت یا خانه‌های دایمی کشاورزان استفاده می‌شد. روایت دیگر به معنای آلبروبلو برمی‌گردد. در زبان ایتالیایی «آلبرو» به معنی درخت و «بلو» به معنی زیبایی است. در واقع آلبروبلو به شهری می‌گویند که درختان زیبایی دارد. روایت آخر به این اشاره دارد که نام این شهر از درخت بلوط وحشی «Arbor Belli» به معنای «درخت جنگ» گرفته شده است؛ چون از چوب آن، تفنگ ساخته می‌شود،

«ترولی آلبروبلو» در سال ۱۹۹۶ میلادی در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شد. قدمت این شهر به اواسط قرن ۱۴ میلادی برمی‌گردد. هیچ فردی دلیل واقعی این که چرا آلبروبلوهای خانه‌های خود را به شکل یک ترولو ساخته‌اند، نمی‌داند، اما افسانه‌ها و روایت‌های زیادی درباره آن وجود دارد. می‌گویند در گذشته‌های دور یک حاکم اسپانیایی، حکمران آلبروبلو بوده است. مردم به دستور حاکمان محلی برای فرار از مالیات، سقف خانه‌های خود را با سنگ می‌چیدند تا هر زمان داروغه به شهر می‌آمد، سقف خانه‌های خود را خراب و وانمود کنند خانه‌ای در کار نیست و مالیات بی‌مالیات، اما خراب کردن و چیدن دوباره سقف‌های سنگی کار سختی است. پس به سراغ روایت بعدی می‌رویم که در آن آلبروبلو یک جنگل غول‌پیکر توصیف شده است و حاکم آن ساخت‌وساز

شبیه‌های کمی متفاوت!

روستای «حران» در ترکیه و خواهر خوانده‌های آلبروبلو در ژاپن، نشان می‌دهد این شهر ایتالیایی تنها نیست

آلبروبلو تنها شهری نیست که خانه‌های مخروطی و معماری عجیب دارد. در کشور های دیگر هم خبرهایی هست. روستای تاریخی «حران» در ترکیه یکی از مکان‌هایی است که به‌ظاهر شبیه آلبروبلو و پیش‌کسوت‌تر از آن است. همچنین این شهر ایتالیایی، خواهر خوانده‌هایی در شرق آسیا یعنی ژاپن دارد. در این قسمت درباره شباهت و تفاوت این شهر و روستاها با آلبروبلو خواهیم نوشت.

روستای «حران»؛ نسخه ترکی قدیمی

روستای «حران» یا «حاران» موقعیت عجیبی در نقشه و تاریخ دارد. این روستا در استان «شانیل» واقع شده و بین ترکیه و سوریه قرار دارد. به گفته تاریخ، این شهر محل درگیری لشکرهای ساسانی و روم بوده است که در آن «سورا» فرمانده لشکر ایرانی با قدرت، لشکر ۱۲۰ هزار نفره روم را شکست می‌دهد. جنگی که نتیجه آن نقطه شروع جنگ‌های ۷۰۰ ساله ایران و روم می‌شود. ظاهر خانه‌ها در این روستا شبیه آلبروبلو و بیرون دایره‌ای با سقف‌های مخروطی، اما با مصالح متفاوت یعنی روغن گل سرخ، خاک، کاه و سفیده تخم‌مرغ است. گنبدی همان سقف‌های مخروطی با آجر چیده شده و هر کدام نشانه یک اتاق هستند. به همین دلیل هر چه این گنبد‌ها در خانه بیشتر باشد؛ یعنی صاحب‌خانه وضع مالی بهتری داشته است. تاریخچه خانه‌های حران به ۶ هزار سال پیش برمی‌گردد. هرچند اکنون از حران چیزی جز مجموعه‌ای از خانه‌های مخروطی گلی نمانده، اما همین خانه‌ها روستارا به یک موزه روباز تاریخی تبدیل کرده است.

گوکایاما و شیراکاواگو؛ خواهر خوانده‌های ژاپنی

وقتی با کسی پیمان خواهی یا برادری می‌بندی لزوماً شبیه نیستید، ولی اشتراکاتی

دارید که شما را به هم خیلی نزدیک می‌کند. قصه خواهر خوانده شدن شهرها هم همین است. روستاهای «گوکایاما» و «شیراکاواگو» در ژاپن، مکان‌هایی هستند که در میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده‌اند. بیشترین دلیل معروف بودن این دو شهر خانه‌هایی است که به سبک «مینکا» یک نوع الگو از خانه‌های سنتی ژاپنی ساخته شده‌اند و مردم از قرن نوزدهم تا امروز در آن زندگی می‌کنند. درون مینکاها اغلب همان چیزی است که از معماری ژاپنی به ذهن‌مان خطور می‌کند. درهای چوبی و کشویی، کف پوش‌های تاتامی و ایوان‌های چوبی که خانه را در بر گرفته‌اند. روستاهای خواهر خوانده آلبروبلو در یک منطقه سردسیر و پوشیده از جنگل‌های کوهستانی قرار دارند. سقف این خانه‌ها کاه‌اندود، شیب‌دار و به قدری محکم است که می‌تواند در برابر بارش شدید برف در فصل زمستان مقاومت کند. سقف این خانه‌ها در این فصل پوشیده از برف است و وقتی سپیدپوش می‌شود، جلوه رویایی و جادویی پیدا می‌کند.

منابع این پرونده: unesco.org, mondayfeelings.com و ...

اما بیابید وانمود کنیم هیچ کدام از این افسانه‌ها جز «درخت زیبا» را نشنیده‌ایم؛ چون صدای آن بهتر از درخت جنگ است.

تکنیک ساخت یک شهر سورئال!

مردم آلبروبلو دیوار ترولی‌ها را از تخته سنگ‌های آهکی شهر می‌ساختند، با قلوه سنگ در و پنجره‌های کوچکی هم برای ترولو می‌گذاشتند و شومینه و طاقچه‌ها در دل دیوار سنگی از تزیینات بی‌بر و برگرد این خانه‌های کارتونی است. سقف ترولوها دو پوسته‌ای است؛ پوسته داخلی، گنبدی که از چیدن سنگ‌های گوه‌ای شکل (از همان دست سنگ‌هایی که برای ساخت طاق استفاده می‌شد) تشکیل می‌شود و یک مخروط ضدآب بیرونی که از جنس تخته سنگ‌های آهکی است. سقف ترولوها در آلبروبلو بیشتر خاکستری یا خاکستری و سفید است و با نشانه‌های اساطیری یا مذهبی تزیین شده‌اند تا اجازه ورود اعمال شیطانی یا بدشانسی را به خانه‌ها ندهد. مردم شهر برای هدایت آب باران در سقف، کانال‌هایی ایجاد کرده‌اند که آب باران را به مخزنی در زیر خانه منتقل و همین‌طور با ساخت پله‌های سنگی باریک، راه را برای رفتن روی پشت‌بام خانه‌ها هموار می‌کند.

آلبروبلو ۶ بخش ۱۱ هکتاری دارد. وجود چند ترولی در مرکز شهر باعث شده است تا این شهر شبیه خیابان‌های معمولی ایتالیا نباشد. این ترولی‌ها در خیابان‌های پشتی مرکز هم ادامه دارند و به شکلی سورئال فضای شهر را تحت تأثیر قرار می‌دهند. با این حال زیباترین و عجیب‌ترین بخش آلبروبلو تنها دو منطقه است که در آن خانه‌های کوچک سفید و کله‌قندی در کنار هم در ست شبیه خانه‌های «هابیتی» قرار دارند. محله Rione Monti، که بالای یک تپه کوچک و رو به مرکز شهر مدرن جاکوش کرده، یکی از این دو منطقه است. در این محله تا چشم کار می‌کند ترولو و ترولو در ترولو است. این محله کارتونی، بخش جامانده تاریخ است و قدیم زدن در آن شمارا به یک سفر تاریخی و گردشی می‌برد. سنت ساختمان‌سازی با دیوار خشک (بدون ملاط) که در ساخت ترولی‌های آلبروبلو از آن استفاده شده یک تکنیک ساختمان‌سازی ماقبل تاریخ است و در سراسر منطقه مدیترانه می‌توان ردپای آن را دید.

روزهای غربت و شهرت آلبروبلو

آلبروبلو در سال ۲۰۰۷ با یک شوک عجیب مواجه شد. بعضی از ترولوها را هاشدند، چیزی به تخریب کامل شان نمانده بود و از حالت مسکونی هم خارج شده بودند. اتفاقی که برای برخی اقامتگاه‌ها و فروشگاه‌ها هم افتاد، اما با تلاش مسئولان و مردم شهر از کما در آمد و دوباره رونق گرفت. ترولوهای از هم پاشیده با همان تکنیک قدیمی بازسازی و سفیدکاری شدند. سقف‌های مخروطی چیده شدند، مغازه‌ها از سوغاتی‌های شهر پر شد و هتل و هاستل‌هایی (اقامتگاه‌های اجاره‌ای) که خود یک ترولو بودند، دوباره کارشان را شروع کردند و این گونه «غربت» جای خود را به «شهرت» داد. در واقع شهرداری برای بازیابی ترولی در مرکز تاریخی آلبروبلو، طرحی را اکلیذ دو موفق هم شد. در این بین برای حفظ هویت شهر قوانین سخت‌گیرانه‌ای وضع شد که حکم بازوی کمکی برای رشد گردشگری را داشت. طبق این قوانین، خانه‌ها باید با همان تکنیک سنتی بازسازی شوند و کسی حق تخریب یا اضافه کردن طبقه به ترولوها را ندارد. فرم اجر او رنگ ترولوهای بازسازی شده باید شبیه همان کلبه‌های سفید قدیمی باشد تا منظره یک دست شهر را بهم نزنند. همچنین

...

در ایتالیا به هر کلبه سفید مخروطی «ترولو» و به جمعی از این کلبه‌ها «ترولی» می‌گویند. بومی‌های آلبروبلو هنوز در ترولی‌های باقی‌مانده از قرن شانزدهم میلادی زندگی می‌کنند و از ترولی‌های جدید که بین قرن ۱۸ تا ۲۰ ساخته شده‌اند بیشتر به عنوان رستوران، کافه، فروشگاه یا اقامتگاه استفاده می‌شود. با این حال، آلبروبلو با داشتن حدود ۱۵۰ ترولی یک شهر تاریخی به تمام معناست. در گذشته، بیشتر مردم آلبروبلو با کشاورزی زندگی‌شان را می‌گذرانند، اما به تدریج صنعت سفالگری و گردشگری هم به مشاغل شهر اضافه شد. سفالگران این شهر با خاک رس منطقه، سفالینه‌های کوچکی به شکل کلبه‌های مخروطی آلبروبلو می‌سازند و آن را به عنوان سوغات شهر می‌فروشند. سوت‌های سفالی و عروسک‌های تودرتو پارچه‌ای هم از دیگر صنایع دستی این شهر است که احتمال دارد در فروشگاه‌های محلی به آن برخورد کنید و فروشنده‌ها با صدای آن غافلگیرتان کنند.

